

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av vissa bestämmelser om magistraternas behörighet

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, lagen om dödförklaring, lagen om förmyndarverksamhet, lagen om intressebevakningsfullmakt och lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet ändras.

I dessa lagar finns det bestämmelser om magistraternas behörighet. I propositionen föreslås det att de bestämmelser om behörighet som finns i lagarna ersätts med bemyndiganden, så att bestämmelser om den behöriga myndigheten i fortsättningen utfärdas genom förordning av finansministeriet. Genom ändringen strävar man efter att förenhetliga och förtydliga regleringen av magistraternas behörighet och att koncentrera bestämmelserna om uppgiftsfördelningen mellan magistraterna till en författning.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2016.

MOTIVERING

1 Nuläge

Magistraterna som registerförvaltningsmyndigheter

Magistraterna är statliga lokala förvaltningsmyndigheter inom finansministeriets förvaltningsområde. Bestämmelser om magistraternas organisation och uppgifter finns i lagen om registerförvaltningen (166/1996) och i förordningen om registerförvaltningen (248/1996). Magistraterna är lokala myndigheter inom folkbokföringen och den övriga registerförvaltningen. Närmare bestämmelser om magistraternas verksamhetsområden utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av finansministeriet utfärdas närmare bestämmelser om magistraternas placeringsort och magistraternas enheter. I landskapet Åland är Statens ämbetsverk på Åland lokal myndighet inom registerförvaltningen.

Enligt 4 § i förordningen om registerförvaltningen är magistraternas uppgift att svara för befolkningsdata inom sina verksamhetsområden och sköta andra folkbokföringsuppgifter som hör till magistraterna samt uppgifter i anslutning till val och folkomröstningar enligt vad som föreskrivs särskilt. Magistraterna kan även sköta andra uppgifter i anslutning till registerföring och sköter allmänna förvaltningsuppgifter och serviceuppgifter enligt vad som bestäms särskilt om dem. Närmare bestämmelser om magistraternas olika uppgifter och behörighet ingår i de speciallagar som gäller respektive uppgift.

Magistraternas behörighet bestäms i regel enligt de regionala verksamhetsområdena. Bestämmelser om överföring av behörighet mellan magistraterna har med stöd av bemyndigandena i lag utfärdats genom förordning av finansministeriet. I speciallagarna finns även bestämmelser där det anges vilken magistrat som är behörig om det inte finns någon annan behörig myndighet eller om det på grund av uppgiftens karaktär är ändamålsenligt att i hela landet koncentrera uppgiften till en eller flera magistrater. Regleringen är dock till dessa delar inkonsekvent, eftersom det i en del av dessa bestämmelser i lag anges vilken magistrat som är behörig och i en del föreskrivs om bemyndigande att utfärda bestämmelser om behörig myndighet genom förordning av ett ministerium.

I de lagar som enligt förslaget ändras, dvs. lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009), lagen om dödförklaring (127/2005), lagen om förmyndarverksamhet (442/1999), lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007) och lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002), anges den behöriga magistraten i bestämmelser i lag.

Bemyndiganden som gäller behöriga magistrater finns när det gäller speciallagarna t.ex. i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (80 § 6 mom.) och namnlagen (694/1985, 14 § 1 mom.). Finansministeriets förordning om behöriga magistrater och behörigt regionförvaltningsverk i vissa uppgifter som hör till magistraten och regionförvaltningsverket (1351/2011) har utfärdats med stöd av de bemyndiganden som finns i lagarna.

2 Föreslagna ändringar

I propositionen föreslås det att 80 § 9 mom. i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster, 14 § i lagen om dödförklaring, 46 § i lagen om förmyndarverksamhet, 25 § i lagen om intressebevakningsfullmakt och 3 § i lagen om faststäl-

lande av transsexuella personers könstillhörighet ändras så att det inte längre i lag föreskrivs vilken magistrat som är behörig. I stället ska bestämmelser om behöriga magistrater utfärdas genom förordning av finansministeriet.

Ändringarna görs så att det i lagarna tas in noggrant avgränsade bestämmelser om när bestämmelser om den behöriga magistraten får utfärdas genom förordning av ministeriet. Dessutom ändras 3 § i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet så att det i paragrafen hänvisas till Statens ämbetsverk på Åland i stället för till länsstyrelsen.

3 Propositionens konsekvenser

Bestämmelser om behöriga magistrater ska i fortsättningen till alla delar kunna utfärdas genom förordning av finansministeriet, vilket gör regleringen tydligare och enhetligare. Detta kräver att bestämmelser om behöriga magistrater utfärdas genom förordning av finansministeriet. Det föreslås att bestämmelser om fördelningen av behörighet mellan magistraterna koncentreras till en förordning av finansministeriet som träder i kraft samtidigt som de lagar som ändras genom denna proposition.

Propositionen har inga ekonomiska eller samhälleliga konsekvenser.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts av magistraterna, enheten för styrning och utveckling av magistraterna vid Regionförvaltningsverket i Östra Finland, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Konkurrens- och konsumentverket, Befolkningsregistercentralen, Nylands förbund, kommunerna i landskapet Nyland, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf och Löntagarorganisationen Pardia rf.

Med anledning av utlåtandena preciserades förslaget för att klargöra att det uttryckligen är fråga om en behörighetsfördelning mellan de regionala magistraterna, och inte en överföring av uppgifter till andra myndigheter. Utifrån utlåtandena preciserades även terminologin i förslaget.

Finansministeriet har i fråga om de lagar som ingår i förslaget och som hör till de andra ministeriernas ansvarsområden begärt föredragningstillstånd av ministerierna. Lagarna har granskats vid justitieministeriets laggranskningsenhet.

5 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

6 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt motiveringen till bestämmelsen avses med allmänna grunder närmast enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet. Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet

och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag.

Grundlagsutskottet har i flera olika utlåtanden särskilt när det gäller bestämmelser som har kopplingar till de grundläggande fri- och rättigheterna ansett att den behöriga myndigheten entydigt (GrUU 18/2004 rd och GrUU 21/2001 rd) eller annars exakt (GrUU 47/2001 rd) ska framgå av lagen eller att åtminstone utgångspunkten för myndigheternas behörighetsförhållanden (GrUU 45/2001 rd) och villkoren för att överföra behörighet ska framgå tillräckligt exakt av lagen (GrUU 17/2004 rd och GrUU 7/2001 rd). Grundlagsutskottet har av hävd krävt att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade (t.ex. GrUU 1/2004 rd).

Ministerierna får bemyndigas att utfärda förordning i ett ärende som inte på grund av sin samhälleliga eller politiska betydelse kräver att det avgörs vid statsrådets allmänna sammanträde i enlighet med 67 § i grundlagen.

Magistraternas uppgifter innefattar utövande av offentlig makt, och därför ska de allmänna grunderna för dessa uppgifter regleras genom lag. I de speciallagar som gäller magistraternas uppgifter föreskrivs det för närvarande om fördelningen av behörigheten mellan magistraterna så, att behörigheten i huvudsak fastställs regionalt, dvs. utgående från inom vilken magistrats verksamhetsområde t.ex. sökandens eller den anmälningsskyldigas hemkommun eller folkbokföringskommun finns. I denna proposition är det fråga om ett internt arrangemang inom registerförvaltningen där vissa i lag angivna uppgifter som hör till magistraterna måste koncentreras till en eller några magistrater på grund av att en behörig magistrat i övrigt saknas eller på grund av uppgiftens karaktär. Uppgifter kan inte överföras från magistraternas behörighet genom förordning. Det är således fråga om ett ärende som politiskt och samhälleligt sett har mindre betydelse och som gäller finansministeriets ansvarsområde.

I lagarna föreslås noggrant avgränsade och precisa bemyndiganden med stöd av vilka det genom förordning av finansministeriet ska utfärdas bestämmelser om den magistrat eller de magistrater som ska sköta en magistrats lagstadgade uppgift i fall där det inte finns någon behörig magistrat. Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

1.

Lag

om ändring av 80 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 80 § 9 mom. som följer:

80 §

Övergångsbestämmelser

9. Till befolkningsdatasystemets handlingar hör även registrerade religionssamfunds medlemsförteckningar som förts före 1971. Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som förvarar handlingarna och beslutar om utlämnande av uppgifter i dem med iakttagande av bestämmelserna i 4 kap.

Denna lag träder i kraft den 20. _____

2.

Lag

om ändring av 25 § i lagen om intressebevakningsfullmakt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007) 25 § som följer:

25 §

Behörig myndighet

Ansökan om fastställelse av en intressebevakningsfullmakt ska göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).

Om fullmaktsgivaren inte har hemkommun i Finland, ska ansökan om fastställelse av fullmakten göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren huvudsakligen vistas.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som är behörig att fastställa fullmakten i situationer då det inte finns någon förmyndarmyndighet enligt 1 eller 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 20. _____

3.

Lag

om ändring av 46 § i lagen om förmyndarverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) 46 § som följer:

46 §

Förmyndarmyndigheten ska övervaka intressebevakarens verksamhet. Övervakningen hör till den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den som har en intressebevakare har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).

Om den som har en intressebevakare inte har hemkommun i Finland, hör övervakningen till den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den som har intressebevakare huvudsakligen vistas.

Om intressebevakningen gäller en frånvarande persons eller blivande ägares rätt i ett dödsbo hör övervakningen till den förmyndarmyndighet som enligt 1 mom. hade varit behörig att övervaka en för arvlåtaren förordnad intressebevakares verksamhet. Om någons intressen annars ska bevakas med stöd av 10 §, är den förmyndarmyndighet behörig inom vars verksamhetsområde behovet av intressebevakning framkommer.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om till vilken magistrat övervakningen hör i situationer då det inte finns någon förmyndarmyndighet enligt 1—3 mom.

Denna lag träder i kraft den 20. _____

4.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om dödförklaring

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om dödförklaring (127/2005) 14 § som följer:

14 §

Behörig magistrat

Ett ärende som gäller dödförklaring behandlas av den magistrat inom vars verksamhetsområde personens sista hemkommun eller folkbokföringskommun är belägen.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som är behörig att behandla ett ärende som gäller dödförklaring i situationer då det inte finns någon magistrat enligt 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20. _____

5.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002) 3 §
som följer:

3 §

Myndigheter

Könstillhörigheten fastställs på grundval av sökandens egenhändigt undertecknade ansökan av den magistrat inom vars område sökanden har sin hemkommun eller folkbokföringskommun. När magistraten har fastställt sökandens könstillhörighet enligt 1 §, ska magistraten omedelbart införa fastställelsen i befolkningsdatasystemet.

Bestämmelserna om magistraten i 1 mom. gäller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som är behörig att fastställa könstillhörigheten i situationer då sökanden inte har någon hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland.

Denna lag träder i kraft den 20.

Helsingfors den 21 maj 2015

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

Antti Rinne

Trafik- och kommunminister Paula Risikko

1.

Lag

om ändring av 80 § i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) 80 § 9 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

80 §

80 §

Övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelser

9. Till befolkningsdatasystemets handlingar hör även registrerade religionssamfunds medlemsförteckningar som förts före 1971. Magistraten i Helsingfors förvarar handlingarna och beslutar om utlämnande av uppgifter i dem med iakttagande *i tillämpliga delar* av bestämmelserna i 4 kap.

9. Till befolkningsdatasystemets handlingar hör även registrerade religionssamfunds medlemsförteckningar som förts före 1971. *Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som* förvarar handlingarna och beslutar om utlämnande av uppgifter i dem med iakttagande av bestämmelserna i 4 kap.

2.

Lag

om ändring av 25 § i lagen om intressebevakningsfullmakt

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om intressebevakningsfullmakt (648/2007) 25 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §

25 §

Behörig myndighet

Behörig myndighet

Ansökan om fastställelse av en intressebevakningsfullmakt skall göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).

Ansökan om fastställelse av en intressebevakningsfullmakt *ska* göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).
Om fullmaktsgivaren inte har hemkommun

Om fullmaktsgivaren inte har hemkommun i Finland, skall ansökan om fastställelse av fullmakten göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren huvudsakligen vistas.

Om ingen förmyndarmyndighet enligt 1 eller 2 mom. är behörig att fastställa fullmakten, fastställs den av Helsingfors magistrat.

i Finland, *ska* ansökan om fastställelse av fullmakten göras hos den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde fullmaktsgivaren huvudsakligen vistas.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som är behörig att fastställa fullmakten i situationer då det inte finns någon förmyndarmyndighet enligt 1 eller 2 mom.

3.

Lag

om ändring av 46 § i lagen om förmyndarverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) 46 § som följer:

Gällande lydelse

46 §

Förmyndarmyndigheten skall övervaka intressebevakarens verksamhet. Övervakningen hör till den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den som har en intressebevakare har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).

Om den som har en intressebevakare inte har hemkommun i Finland, hör övervakningen till den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den som har intressebevakare huvudsakligen vistas.

Om intressebevakningen gäller en frånvarande persons eller blivande ägares rätt i ett dödsbo hör övervakningen till den förmyndarmyndighet som enligt 1 mom. hade varit behörig att övervaka en för arvlåtaren förordnad intressebevakares verksamhet. Om någons intressen annars skall bevakas med stöd av 10 §, är den förmyndarmyndighet behörig inom vars verksamhetsområde behovet av intressebevakning framkommer.

Om det inte finns någon sådan förmyndarmyndighet som övervakningen hör till enligt 1 eller 2 mom., skall Helsingfors magistrat övervaka intressebevakarens verksamhet.

Föreslagen lydelse

46 §

Förmyndarmyndigheten *ska* övervaka intressebevakarens verksamhet. Övervakningen hör till den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den som har en intressebevakare har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994).

Om den som har en intressebevakare inte har hemkommun i Finland, hör övervakningen till den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den som har intressebevakare huvudsakligen vistas.

Om intressebevakningen gäller en frånvarande persons eller blivande ägares rätt i ett dödsbo hör övervakningen till den förmyndarmyndighet som enligt 1 mom. hade varit behörig att övervaka en för arvlåtaren förordnad intressebevakares verksamhet. Om någons intressen annars *ska* bevakas med stöd av 10 §, är den förmyndarmyndighet behörig inom vars verksamhetsområde behovet av intressebevakning framkommer.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om till vilken magistrat övervakningen hör i situationer då det inte finns någon förmyndarmyndighet enligt 1—3 mom.

4.

Lag

om ändring av 14 § i lagen om dödförklaring

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om dödförklaring (127/2005) 14 § som följer:

Gällande lydelse

14 §

Behörig magistrat

Ett ärende som gäller dödförklaring behandlas av den magistrat inom vars verksamhetsområde personens sista hemkommun eller folkbokföringskommun är belägen.

Om ingen magistrat i Finland enligt 1 mom. är behörig att behandla ärendet, skall det behandlas av magistraten i Helsingfors.

Föreslagen lydelse

14 §

Behörig magistrat

Ett ärende som gäller dödförklaring behandlas av den magistrat inom vars verksamhetsområde personens sista hemkommun eller folkbokföringskommun är belägen.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som är behörig att behandla ett ärende som gäller dödförklaring i situationer då det inte finns någon magistrat enligt 1 mom.

5.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fastställande av transsexuella personers könstillhörighet (563/2002) 3 § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Myndigheter

Könstillhörigheten fastställs på grundval av sökandens egenhändigt undertecknade ansökan av den magistrat inom vars område sökanden har sin hemkommun eller folkbokföringskommun *eller, om sökanden saknar hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland, av magistraten i Helsingfors*. När magistraten har fastställt sökandens könstillhörighet enligt 1 §, skall magistraten ome-

Föreslagen lydelse

3 §

Myndigheter

Könstillhörigheten fastställs på grundval av sökandens egenhändigt undertecknade ansökan av den magistrat inom vars område sökanden har sin hemkommun eller folkbokföringskommun. När magistraten har fastställt sökandens könstillhörighet enligt 1 §, ska magistraten omedelbart införa fastställelsen i befolkningsdatasystemet.

Bestämmelserna om magistraten i 1 mom.

RP 6/2015 rd

delbart införa fastställelsen i befolkningsdatasystemet.

Det som ovan bestäms om magistrat gäller i landskapet Åland länsstyrelsen.

gäller i landskapet Åland Statens ämbetsverk på Åland.

Genom förordning av finansministeriet utfärdas bestämmelser om vilken magistrat som är behörig att fastställa könstillhörigheten i situationer då sökanden inte har någon hemkommun eller folkbokföringskommun i Finland.